

ประสบการณ์และพฤติกรรมทางการเมืองและทางสังคมของชาวเขา

เนื่องจากชาวเขาได้อยู่ในประเทศไทยมานานพอสมควร ย่อมได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับสังคมและการเมืองไทย ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ประสบการณ์เหล่านี้จะทำให้เกิดทัศนคติ ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมที่ตามมา

ในบทนี้จะได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น เกี่ยวกับประสบการณ์ทางการเมืองและสังคมไทยที่ชาวเขากลุ่มตัวอย่างได้รับมา โดยแยกพิจารณาเป็นประสบการณ์ทางตรง ได้แก่ การเข้ารับการฝึกอบรม การติดต่อกับคนไทย การติดต่อกับสถานที่ราชการ และประสบการณ์ทางอ้อม ได้แก่ การเปิดรับฟังข่าวสาร แหล่งข่าวสารที่ได้รับมา กระบวนการพฤติกรรมทางการเมืองในระดับสังคมส่วนรวม และกระบวนการพฤติกรรมทางการเมืองในระดับชุมชน ตลอดจนความสนใจในทางการเมือง ความรู้สึกที่มีต่อสถาบันทางสังคมและบุคคลไทย

ประสบการณ์ทางตรงของชาวเขาที่มีต่อสังคมไทย

ตามข้อสรุปของฟอสเตอร์ (Foster 1952 : 119) ที่กล่าวมาแล้วในบทข้างต้นว่า ทัศนคติของบุคคลขึ้นอยู่กับเหตุ 2 ประการ คือ ประสบการณ์กับค่านิยมและการตัดสินค่านิยมของบุคคล ประสบการณ์แบ่งออกเป็น 2 อย่าง คือประสบการณ์ทางตรง (direct experience) ได้แก่ การได้พบ ได้เห็น ได้คุ้นเคย ได้ทดลอง ฯลฯ ต่อสิ่งของบุคคล หรือสถานการณ์ และประสบการณ์ทางอ้อม (indirect experience) ได้แก่ การได้ยิน ได้ฟัง ได้เห็นรูปภาพ หรือได้อ่านเกี่ยวกับสิ่งนั้นแต่ไม่ได้พบเห็น ไม่ได้ทดลองกับของจริงด้วยตนเอง ถ้าบุคคลหนึ่งบุคคลใดมีความพอใจในการที่ได้มีประสบการณ์กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ถือได้ว่าบุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น ถ้ามีความเห็นตรงกันข้าม ถือได้ว่ามีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น (Beach and Clark 1959 : 144)

ชาวเขาในกลุ่มตัวอย่างที่หาการศึกษาที่ ส่วนใหญ่แล้วจะมีประสบการณ์ทางตรง (direct experience) ต่อสังคมไทยค่อนข้างดีพอใช้ และถือว่ามีผลกระทบต่อแนวโน้มของกระบวนการปรับตัวในทางสังคม (assimilation) ของชาวเขาด้วย ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะทางสังคมของชาวเขาในปัจจุบันเริ่มมีการเปลี่ยนแปลง และปรับตัวเข้ากับสังคมภายนอกมากขึ้น มีการรับเอาวัฒนธรรมของสังคมเด่น (เจริญ) มาปรับใช้กับสังคมเก่าของตน และวัฒนธรรมของเผ่าที่ล้าสมัยนั้น ชาวเขารุ่นใหม่พยายามจะลดความเคร่งครัดของการนับถือลง ดังจะเห็นได้จากประสบการณ์ทางตรงและทางอ้อมต่อไปนี้ (โปรดดูข้อมูลตารางที่ 4.1 ประกอบ) เมื่อพิจารณารูปแบบของประสบการณ์ทางตรงต่อสังคมไทย เช่น การใช้ชื่อ-นามสกุลอย่างคนไทย ความสามารถในการใช้ภาษาไทย การเข้าร่วมงานประเพณีไทย การคบเพื่อนคนไทยและการได้รับบริการช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ทางราชการ จะเห็นว่าชาวเขากลุ่มตัวอย่างได้รับประสบการณ์ด้านต่าง ๆ มีอัตราส่วนในระดับดีพอใช้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ในการใช้ชื่อ-นามสกุลอย่างไทยของชาวเขานั้น ปรากฏว่า มีชาวเขาส່วนมากเกือบครึ่ง (ร้อยละ 34.7) เปลี่ยนมาใช้ชื่อ-นามสกุลอย่างไทย ด้วยเหตุผลที่แตกต่างกัน ชาวเขาร้อยละ 8.8 ตอบว่าเพื่ออยากมีชื่อเรียกอย่างคนไทย ร้อยละ 11.6 ตอบว่าเพื่อจะได้สะดวกเวลาไปติดต่อกับทางราชการ ร้อยละ 13.6 ตอบว่าพ่อแม่ตั้งมาให้ใช้ ร้อยละ 0.7 ตอบว่าไม่ต้องการให้เพื่อนนักเรียนล้อว่าเป็น "ชาวเขา" ซึ่งเป็นการแสดงถึงการมีประสบการณ์กับสังคมไทยแล้ว เกิดมีความพอใจที่จะปรับตัวตามอย่าง นอกจากนี้ยังมีชาวเขาส່วนใหญ่ (ร้อยละ 65.3) ที่ยังไม่ค่อยปรับตัวตามสังคมไทยมากนัก แม้จะมีประสบการณ์มาแล้ว แต่ก็ยังมีทัศนคติต่อสังคมไทยที่ไม่ค่อยดี ทั้งนี้เพราะเหตุผลประการหนึ่งคือ ชาวเขายังมีความภูมิใจในเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของเผ่าตนอยู่ และยังไม่ต้องการที่จะเปลี่ยนแปลง เพราะมันไม่มีความสำคัญต่อการดำเนินวิถีชีวิตของเขามากนัก จึงไม่ยอมเปลี่ยนชื่อ-นามสกุลอย่างคนไทยคง ใช้ชื่อ-นามสกุลอย่างชาวเขาต่อไป ด้วยเหตุผลที่ว่าชื่อ-นามสกุลเดิมคืออยู่แล้ว ร้อยละ 41.8 มีความยุ่งยากในการเปลี่ยนชื่อ-นามสกุล ร้อยละ 22.6 กลัวผิดผีผิดประเพณีของเผ่า ร้อยละ 1.4 กลัวทวงญาติพี่น้องตัวเองว่า ร้อยละ 0.9 (ดูตารางที่ 4.2 ประกอบ) ส่วนการมีประสบการณ์ต่อสังคมไทยแล้วสามารถที่จะปรับตัวเข้ากับสังคมไทยในด้านของการ ใช้ภาษาไทย นั้น พบว่าชาวเขาส່วนใหญ่

ฟัง และพูดภาษาไทยได้ (ร้อยละ 51.0) พ้ออ่านออกเขียนได้ดีพอใช้ (ร้อยละ 27.2) ใช้ภาษาไทยได้เป็นอย่างดี (อ่าน-เขียน ใช้การได้ดี) มีพอประมาณ (ร้อยละ 19.0) ส่วนที่ใช้ภาษาไทยไม่ได้เลยมีน้อยมาก (ร้อยละ 2.7) ทั้งนี้ เพราะวิธีการดำเนินชีวิตของชาวเขาในปัจจุบันจำเป็นต้องติดต่อกับสังคมไทย มากขึ้นในทุก ๆ ด้าน จึงมีแนวโน้มของการปรับตัว เข้ากับสังคมไทยในอัตราที่สูงตามมา โดยเฉพาะพวกชาวเขาที่เป็นคนหนุ่ม-สาวนั้น มีความสามารถในการใช้ภาษาไทยได้ดีกว่าคนชรา เพราะไม่ยึดมั่นในวัฒนธรรมประเพณีของเผ่ามากนัก ผิดกับคนชราที่ยึดมั่นต่อ วัฒนธรรมประเพณีของเผ่าเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุนี้ พวกชาวเขาซึ่งเป็นคนหนุ่ม-สาว จึงสามารถใช้ภาษาไทยในการติดต่อกับคนไทยได้คล่องกว่า ทั้งภาษาไทยภาคกลางและภาษาไทยคำเมือง

ผลของการเข้าร่วมงานประเพณีไทย นอกจากจะได้รับประสบการณ์ทางวัฒนธรรมประเพณีของไทยแล้ว ยังมีผลต่อค่านิยมและทัศนคติที่ตามมาภายหลังด้วย จากประสบการณ์โดยตรงที่ชาวเขาได้เข้าร่วม ได้พบ ได้เห็นมากับตัวเอง ถ้าสิ่งนั้นไม่ขัดกับค่านิยมส่วนตัวหรือประเพณีเผ่ามากนัก ชาวเขาจะมีแนวโน้มในทางที่ชอบกับการที่ได้เข้าร่วมงานประเพณีนั้น มีทัศนคติที่ดีและอยากจะเข้าร่วมต่อไป จะเห็นว่าประเพณีไทยที่ชาวเขามีประสบการณ์ในการเข้าร่วมมากที่สุดคือ ประเพณีสงกรานต์ (ร้อยละ 46.9) รองลงมาคือ งานฤดูหนาว และงานวัด (ร้อยละ 16.3) ประเพณีลอยกระทง (ร้อยละ 14.3) ประเพณีแต่งงานคนไทย (ร้อยละ 12.2) ส่วนงานประเพณีที่ขัดกับค่านิยมหรือวัฒนธรรมเดิมอย่างมาก ชาวเขามีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมน้อย เช่น วันสำคัญทางพุทธศาสนา (ร้อยละ 4.8) งานศพ (ร้อยละ 2.7) หอตกหิน (ร้อยละ 2.0) งานบวชพระ บวชนาค (ร้อยละ 0.7) จะเห็นว่างานประเพณีไทยที่ชาวเขาจะเข้าร่วมนั้นส่วนมากเป็นงานประเพณีที่ไม่เน้น

* ข้อสังเกตที่ผู้ศึกษาพบขณะเก็บข้อมูลสนามนั้น พบว่า ภาษาชาวเขาลายคำที่ใช้กับศัพท์ภาษาไทย เช่น วิจัย นักศึกษา ชื่อสถานที่ราชการต่าง ๆ เป็นต้น ส่วนภาษาไทยและภาษาไทยคำเมือง ชาวเขาจะใช้เมื่อติดต่อกับคนไทยเท่านั้น ใช้ภาษาเผ่าตนเองพูดกับคนในเผ่าเดียวกัน และจะใช้ภาษาจีนฮ่อในการติดต่อกับชาวเขาเผ่าอื่น.

รูปแบบที่มีมากนัก เป็นงานประเพณีด้านความรื่นเริงสนุกสนานเสียมากกว่า เพราะกิจกรรมดังกล่าวนั้นมักจะไม่ช้กับวัฒนธรรมประเพณีของเผ่าคน

ประสบการณ์ทางสังคมที่จะเป็นตัวเป็นตัวก่อให้เกิดทัศนคติ และมีผลให้มีการปรับตัว หรือ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมขึ้นในชุมชน เพราะลักษณะวิถีการดำเนินชีวิตที่ไม่อาจอยู่อย่างโดดเดี่ยวได้ ต้องพึ่งพาสังคมภายนอกมากขึ้น ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง จึงทำให้พวกเขาที่เคยใช้วิถีการดำเนินชีวิตแบบปิดตัว ต้องหันมาเปิดตัวปรับตัวเข้ากับสังคมภายนอกมากขึ้น ในปัจจุบันชาวเขานอกจากจะมีเพื่อนภายในเผ่าของตนแล้วยังมีเพื่อนนอกเผ่าที่เป็นคนไทยด้วย มีการไปติดต่อขอความช่วยเหลือบริการจากทางราชการ สิ่งเหล่านี้จะทำให้เกิดเป็นประสบการณ์ แล้วนำไปสู่การเกิดทัศนคติที่จะตามมา โดยได้ศึกษาพบว่าปัจจุบันนี้ชาวเขาส่งส่วนใหญ่เกือบครึ่ง (ร้อยละ 34.7) มีเพื่อนเป็นคนไทยมาก มีเพื่อนเป็นคนไทยบ้างแต่ไม่มากนัก (ร้อยละ 40.8) ส่วนที่ไม่มีเพื่อนเป็นคนไทยเลยมีน้อย (ร้อยละ 24.5)

ในการไปติดต่อกับทางราชการเพื่อขอความช่วยเหลือและการบริการด้านต่าง ๆ นั้น พบว่าชาวเขาส่งส่วนใหญ่ (ร้อยละ 67.3) บอกว่าเจ้าหน้าที่จะให้การช่วยเหลือบริการเป็นอย่างดี ไม่ค่อยให้การช่วยเหลือบริการอะไรเลยมีน้อย (ร้อยละ 6.8) ส่วนที่วางเฉยที่จะช่วยเหลือมีร้อยละ 25.9 จากที่กล่าวมาจะเห็นว่าชาวเขาส่งที่มีประสบการณ์ทางสังคมต่างกันั้นย่อมมีทัศนคติทั้งทางที่ดีและไม่ดีต่อสังคมไทย ซึ่งพบว่าทัศนคติของชาวเขาส่งส่วนใหญ่มีแนวโน้มในทางที่ดี แต่จะมีบ้างในบางส่วนซึ่งมีจำนวนไม่มากนักที่มีแนวโน้มของทัศนคติที่ไม่ค่อยดีต่อสังคมไทย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าชาวเขาเคยมีประสบการณ์ต่อสังคมไทยมากน้อยดี เช่น การได้รับการดูแล ภัยพิบัตินภัย หรือถูกรังแกจากพวกคนไทย หรือจากการที่ได้เข้าร่วมกับสังคมไทยแล้วไม่ได้รับการต้อนรับ ซึ่งส่วนมากจะเป็นพวกชาวเขาที่ชราและยึดมั่นในประเพณีของเผ่าเป็นอย่างมาก

ส่วนประสบการณ์ของการเคยได้ไปติดต่อกับส่วนราชการนั้น พบว่า ชาวเขาส่งส่วนใหญ่ (ร้อยละ 59.9) เคยไปติดต่อกับโรงพยาบาลสถานีอนามัย รองลงไปคือ อำเภอ (ร้อยละ 25.2) ส่วนสถานีตำรวจนั้นชาวเขาไปติดต่อน้อยมาก (ร้อยละ 1.4) ในการไป

ติดต่อกับทางโรงเรียนเมื่อน้อยเพียงร้อยละ 7.5 ซึ่งเขาเขาไม่มีความจำเป็นอันใดที่จะไปติดต่อกับทางโรงเรียน นอกจากช่วงที่เอาลูกหลานไปฝากเข้าโรงเรียน หรือไปขอความช่วยเหลือจากครูในบางครั้ง หรือไปร่วมงานที่ทางโรงเรียนจัดเป็นครั้งคราวเท่านั้น ส่วนการไปติดต่อกับศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขานั้นมีร้อยละ 4.8 ซึ่งจะไปติดต่อเมื่อมีความเดือดร้อนหรือต้องการขอความช่วยเหลือเท่านั้น ความปกติไม่ค่อยได้ไปกันเพราะที่ทำการของศูนย์ ฯลฯ ตั้งอยู่ห่างไกลจากหมู่บ้านของตนเองมาก ทำให้ต้องเสียเวลาในการเดินทางมากเมื่อไปติดต่อกับศูนย์ ฯลฯ ในแต่ละครั้ง ที่บอกว่าไม่เคยไปติดต่อกับสถานที่ราชการใด ๆ เลยมีร้อยละ 1.4 ส่วนใหญ่เป็นพวกคนชราที่ยึดมั่นต่อวัฒนธรรมประเพณีแบบกิตติวงศ์ของเผ่าอย่างมั่นคง การที่ชาวเขาไปติดต่อกับทางโรงพยาบาล หรือต่อสถานีอนามัยบ่อย เพราะอาการเจ็บป่วยที่เป็นบ่อย ๆ และการไปติดต่อกับสถานีตำรวจมีน้อยมาก เพราะหากไม่มีเรื่องผิดกฎหมายอะไรก็จะไม่ไปสถานีตำรวจเสียเลย ส่วนประสบการณ์ของชาวเขาในการไปติดต่อกับทางโรงพยาบาล และสถานีอนามัยบ่อย ๆ แม้จะมีอาการเจ็บป่วยที่มีไม่มากนัก แต่เมื่อไปบ่อยย่อมเกิดความไว้วางใจที่ติดต่อโรงพยาบาล หรือต่อสถานีอนามัย เกิดทัศนคติในการไปหาหมอหรือต่อตัวหมอมองค่อนข้างดีกว่าต่อสถานที่ราชการอื่น ๆ โดยเปรียบเทียบกัน (โปรดดูข้อมูล ตารางที่ 4.1 ประกอบ)

ตารางที่ 4.1 ประสิทธิภาพของชาวเขาค้อสังคมไทย

ประสพการณ์ต่อสังคมไทย	จำนวน	ร้อยละ
การใช้ชื่อ-นามสกุลไทย		
ใช้	51	34.7
ไม่ใช้	96	65.3
รวม	147	100.0
เหตุผลที่ใช้ (คิดจากร้อยละ 34.7)		
เพื่อจะได้มีชื่อ เรียกว่าคนไทยทั่วไป	8	2.0
เพื่อที่จะให้มีชื่อ เรียกว่าคนไทย	10	6.8
เพื่อสะดวกในเวลาไปติดต่อกับทางราชการ	17	11.6
เพราะพ่อ-แม่ตั้งให้	20	13.6
ไม่ต้องการให้เพื่อนนักเรียนที่เป็นคนไทยล้าว่าเป็นชาวเขา	1	0.7
รวม	56	34.7
เหตุผลที่ไม่ใช้ (คิดจากร้อยละ 65.3)		
ชื่อ-นามสกุลเดิมที่อยู่แล้ว	61	41.8
กลัวพวกราชหรือเพื่อนบ้านต่อว่า	1	0.7
กลัวผิดผี ผิดประเพณีเดิม	2	1.4
มีความยุ่งยากในการเปลี่ยนชื่อและนามสกุล	34	22.2
รวม	98	65.3

(มีต่อ)

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ประสพการณ์ต่อสังคมไทย	จำนวน	ร้อยละ
งานประเพณีไทยที่เคยเข้าร่วมบ่อยที่สุด		
ทอดกฐิน	3	2.0
บวชพระ บวชนาค	1	0.7
สงกรานต์	69	46.9
ลอยกระทง	21	14.3
แต่งงาน	18	12.2
วิสาขบูชา มาฆบูชา เข้าพรรษา	7	4.8
งานศพ	4	2.7
งานฤดูหนาว งานวัด	24	16.3
รวม	147	100.0
มีเพื่อนเป็นคนไทย		
มีมาก	51	34.7
มีบ้างแต่ไม่มากนัก	60	40.8
ไม่มีเลย	36	24.5
รวม	147	100.0
การช่วยเหลือบริการของเจ้าหน้าที่เมื่อไปติดต่อกับทางราชการ		
ช่วยเหลือบริการดี	99	67.3
เฉย ๆ	38	25.9
ไม่ค่อยช่วยเหลือบริการ	10	6.8
รวม	147	100.0

(มีต่อ)

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ประสบการณ์คือสังคมไทย	จำนวน	ร้อยละ
ความสามารถในการใช้ภาษาไทย		
ไม่ได้เลย	4	2.7
พูดและฟังได้แต่ เขียนไม่ได้	75	51.0
พออ่านออก เขียนได้	40	27.2
อ่านและ เขียนใช้การได้ดี	28	19.0
รวม	147	100.0
ภาษาที่ใช้ติดต่อกับคนไทย		
ภาษาแม่ของตนเอง	1	0.7
ภาษาคำเมือง	60	40.8
ภาษาไทยภาคกลาง	9	6.1
ภาษาคำเมืองและภาษาไทยภาคกลาง	77	52.4
ภาษาอื่น ๆ	-	0.0
รวม	147	100.0
สถานที่ราชการที่เคยไปติดต่อย่อย		
อำเภอ	37	25.2
สถานีตำรวจ	2	1.4
โรงพยาบาล สถานีอนามัย	88	59.9
โรงเรียน	11	7.5
ศูนย์พัฒนาและส่งเสริมชาวเขา	7	4.8
ไม่เคยไป	2	1.4
รวม	147	100.0

ตารางที่ 4.2 อัตราส่วนร้อยละของชาวเขาที่มีความรู้สึกต่อบุคคลและสถาบันทางสังคมของไทย

สถาบันทางสังคมและบุคคล	ร้อยละ			รวม
	พอใจ	เฉย ๆ	ไม่พอใจ	
ญาติพี่น้องหรือลูกหลานแต่งงานกับคนไทย	78.9	19.7	1.4	100.0
ญาติพี่น้องหรือลูกหลานแต่งงานกับชาวเขาม้าอื่น	46.3	27.2	26.5	100.0
การที่ถูกเรียกว่า "ชาวเขา"	64.6	24.5	10.9	100.0
ถ้ามีเจ้าหน้าที่มาราชการในหมู่บ้าน	95.2	4.1	0.7	100.0
ถ้าพระมหากษัตริย์ไทยเสด็จฯ ในหมู่บ้าน	98.6	0.7	0.7	100.0
เฉลี่ย	76.8	15.2	8.1	100.0

ความรู้สึกของชาวเขาคู่บุคคลและสถาบันทางสังคมของไทย

มุชาฟาร์ เซอรีฟ และคาโรลีน เซอรีฟ (Sherif and Sherif 1969 : 334) กล่าวว่าทัศนคติเป็นความรู้สึกที่แสดงออกโดยตรงต่อสิ่งเร้าเป็นอย่างไร ๆ ไป เช่น สิ่งที่เราชอบก็จะเข้าไปหา สิ่งที่เราไม่ชอบเราก็จะไม่เข้าไปใกล้สิ่งนั้น ถ้าความรู้สึกนึกคิดของบุคคลใดที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งสอดคล้องกับวัฒนธรรม ค่านิยม หรือมาตรฐานของกลุ่ม ซึ่งถือว่าสิ่งนั้นดีและถูกต้องแล้ว ก็ถือได้ว่าบุคคลมีทัศนคติต่อสิ่งนั้นตามสภาพการณ์ของสิ่งแวดล้อมนั้น (Foster 1952 : 119)

ความรู้สึกส่วนบุคคลที่เขามีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น โกรธเกลียด รัก ชอบ เป็นเรื่องแตกต่างกันตามแต่บุคลิกภาพของแต่ละบุคคลจะมี อาจจะแสดงออกโดยสีหน้า ท่าทาง เมื่อเขาคิดหรือพูดถึงสิ่งนั้น (Rosenberg and Hovland 1960 : 1)

จากการศึกษาพบว่า ชาวเขามีกnowledgeรู้สึกต่อคนไทยและสถาบันทางสังคมไทยในลักษณะที่ดี คือมีความพอใจต่อคนไทยและสถาบันทางสังคมไทยถึงร้อยละ 76.7 มีความรู้สึกเฉย ๆ ร้อยละ 15.2 และที่มีความไม่พอใจมีเพียงเล็กน้อยแค่ร้อยละ 8.1 เท่านั้น (โปรดดูข้อมูลในตารางที่ 4.2)

ในด้านความรู้สึกของชาวเขาที่มีต่อการแต่งงานของญาติพี่น้องหรือลูกหลานกับคนไทย พบว่า มีความรู้สึกพอใจมากร้อยละ 78.9 รู้สึกเฉย ๆ ร้อยละ 19.7 และความรู้สึกไม่พอใจ ร้อยละ 1.4 แสดงให้เห็นว่าชาวเขาส่วนใหญ่ยอมรับประเพณีใหม่ที่ยอมให้พวกลูกหลานหรือญาติพี่น้องไปแต่งงานกับคนไทยได้ (ที่บ้านใหม่ปางคำ มีผู้หญิงไทยแต่งงานและไปอยู่กับสามีชาวเขาถึง 3 ครอบครัว และมีผู้หญิงชาวเขาไปแต่งงานอยู่กับคนไทยถึง 4 คน) ยอมรับสถาบันสังคมไทย ส่วนการที่พวกญาติพี่น้องหรือลูกหลานไปแต่งงานกับชาวเขาเผ่าอื่นนั้น พบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้สึกที่พอใจไม่เกินครึ่ง ร้อยละ 46.3 รู้สึกเฉย ๆ ร้อยละ 27.2 และรู้สึกไม่พอใจ ร้อยละ 26.5 อัตราส่วนของความรู้สึกไม่พอใจต่อสถาบันสังคมและบุคคลที่เป็นชาวเขาเผ่าอื่น (ร้อยละ 26.5) มีมากกว่าความรู้สึกที่ไม่พอใจต่อสถาบันสังคมและบุคคลไทย (ร้อยละ 1.4) เมื่อเปรียบเทียบกัน แสดงให้เห็นว่าชาวเขาเผ่าเข้ากลุ่มที่ใช้ทำการศึกษาที่มีความรู้สึกพอใจต่อสถาบันสังคมและบุคคลไทยมากกว่า สถาบันสังคมและบุคคลชาวเขาเผ่าอื่น ๆ ทั้งนี้ เพราะสถาบันทางสังคมและบุคคลไทยมีความเจริญในด้านต่าง ๆ มากกว่าพวกชาวเขา จึงทำให้มองภาพพจน์ของสถาบันทางสังคมไทยไปในทางที่ดีและพยายามที่จะเอาตามอย่างด้วย เพื่อจะได้พัฒนากลุ่มตัวเองให้มีความเจริญทัดเทียมกับพวกคนไทยต่อไปในภายภาคหน้า

ส่วนความรู้สึกพอใจต่อสถาบันและบุคคลภายในเผ่าของตนเองนั้น มีอยู่ในอัตราสูงเช่นกัน จะเห็นว่า ความรู้สึกพอใจต่อการถูกเรียกว่า "ชาวเขา" มีอัตราร้อยละ 64.5 รู้สึกเฉย ๆ ร้อยละ 24.5 รู้สึกไม่พอใจร้อยละ 10.9 แสดงว่ามีชาวเขายางส่วน (ร้อยละ 10.9) ที่ไม่พอใจ ต่อคำเรียกพวกตนว่า "ชาวเขา" ซึ่งคำเรียกเช่นนี้อาจเป็นการแสดงการเหยียดหยามต่อเผ่าพันธุ์ของชาวเขา อย่างเช่น พวกอิสลาม ที่ไม่พอใจต่อคำเรียกพวกตนว่า "แขก" หรือที่คนจีนไม่พอใจต่อคำเรียกว่า "เจ๊ก" เป็นต้น

ความรู้สึกต่อเจ้าหน้าที่ที่มาราชการในหมู่บ้าน พบว่า ชาวเขาส่วนใหญ่มีความรู้สึกพอใจ ร้อยละ 95.2 รู้สึกเฉย ๆ ร้อยละ 4.1 รู้สึกไม่พอใจ ร้อยละ 0.7 ส่วนความรู้สึกต่อสถาบันกษัตริย์ พบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้สึกพอใจเป็นอย่างมาก (ร้อยละ 98.6) ถ้าหากพระเจ้าอยู่หัวมาเยี่ยมเยียนในหมู่บ้าน ส่วนความรู้สึกเฉย ๆ (ร้อยละ 0.7) และไม่พอใจ (ร้อยละ 0.7) มีอยู่น้อยมาก แสดงให้เห็นว่าชาวเขามีความรู้สึกที่ดีต่อสถาบันกษัตริย์ (ร้อยละ 98.6) มากกว่าสถาบันทางราชการ (ร้อยละ 95.2) ทั้งนี้เพราะสถาบันพระมหากษัตริย์เมื่อเสด็จไปเยี่ยมชาวเขามักจะมีสิ่งของหรือโครงการหลวงไปให้แก่หมู่บ้านชาวเขาด้วย เช่น สร้างโรงเรียนบ้านปางพริกให้ และสมเด็จพระนางเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาเสด็จไปเปิด และให้แพทย์หลวงตรวจรักษาชาวบ้าน เมื่อปี พ.ศ. 2528 ผิดกับพวกข้าราชการซึ่งมักจะไปกะเกณฑ์ชาวบ้านให้มาช่วยทำงานมากกว่าที่จะเอาสิ่งของไปให้ นอกจากนี้บางคนก็ใช้อำนาจข่มขู่ชาวบ้าน เช่น การจับไม้เถื่อน เป็นต้น ดังที่เซอร์ฟ กล่าวมาข้างต้น หากบุคคลชอบสิ่งใดก็จะมีพฤติกรรมที่จะเข้าไปหาสิ่งนั้น เมื่อชาวเขามีความรู้สึกที่ดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์มาก จึงมีความพอใจที่จะมารับเสด็จ หากพระมหากษัตริย์หรือพระบรมวงศานุวงศ์เสด็จมายังท้องที่ใกล้ ๆ หมู่บ้านมากกว่าที่จะไปคอยพบกับพวกเจ้าหน้าที่ที่มาตรวจงานใกล้ ๆ หมู่บ้าน เป็นที่น่าสังเกตอย่างชัดแจ้งว่า ชาวเขามักจะมีรูปพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบัน และรูปพระบรมวงศานุวงศ์ติดอยู่ข้างฝาผนังบ้าน หรือบนหิ้งบูชาเกือบทุกหลังคาเรือน ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงการมีบุญลักษณะแห่งการยึดถือในจิตใจ มีความเคารพและจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยนอกจากนี้ยังยินยอมให้พวกคนไทยในบริเวณหมู่บ้านใกล้ เคียงมาเที่ยวหาหรือมาเกี่ยวสาว มากกว่าที่จะยอมให้ชาวเขาผ่าอื่นมาเกี่ยวสาวภายในผ่าของตน

ประสบการณ์ทางอ้อมของชาวเขาค้อสังคมไทย

ประสบการณ์ในอันที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้า เป็นสิ่งที่บอกถึงการแสดงออกในทางพฤติกรรมและความคิดความรู้สึกของบุคคลในโอกาสต่อไป (มธุรส ใหญ่ชัย 2520 : 30) อันเป็นผลมาจากการมีประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อสิ่งนั้น การได้ยิน ได้ฟัง ได้เห็นรูปภาพหรือได้อ่านสิ่งนั้น แต่ไม่ได้เห็นไม่ได้ทดลองกับของจริงด้วยตนเอง เรียกว่า มีประสบการณ์ทางอ้อม (indirect experience) ต่อสิ่งนั้น (Foster 1952 :

119-120) และกระบวนการสื่อสารทางการเมืองด้านต่าง ๆ เช่น การเปิดวิทยุรับฟังข่าวสารทางการเมือง การอ่านหนังสือพิมพ์ การพูดคุยกับเพื่อนบ้าน แหล่งข่าวสารที่ได้รับมาเป็นกระบวนการหนึ่งของความสนใจทางการเมือง (บุญเลิศ ชีระตระกูล 2528 : 53-55) อันเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น บุคคลที่ไม่สนใจต่อการหาเสียงเลือกตั้งไม่สนใจต่อผลการเลือกตั้งก็จะไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ขณะที่บุคคลที่ติดตามเรื่องราวเกี่ยวกับกิจการ และผลงานของรัฐบาลอยู่เสมอก็มีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมทางการเมือง (สายทิพย์ สุคติพันธ์ 2524 : 56)

ความสนใจทางการเมืองนี้จะเป็นที่ฐานของความโน้มเอียงทางการเมืองอื่น ๆ เช่น ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง ฯลฯ ตลอดจนทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ และวัฒนธรรมทางการเมือง เช่น คนที่มีความสนใจทางการเมืองค่านิยมทางวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า หรือแบบคัมแคม (subject political culture และ parochial political culture) มากกว่าจะมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม (participant culture) ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางการเมืองแบบต่าง ๆ ของบุคคลด้วย (Almond and Verba 1965 : 17-20) จากประสพการณ์ทางอ้อมที่ชาวเขาได้รับโดยการฟังวิทยุ รายการที่ฟัง และความถี่ของการฟัง เพื่อจะดูถึงความสนใจทางการเมืองว่าเป็นแบบใด ปรากฏว่า ชาวเขาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 83.0) มีวิทยุฟังและฟังรายการวิทยุด้วย ชาวเขาส่วนน้อย (ร้อยละ 17.0) ที่ไม่ได้ฟังวิทยุ เพราะไม่มีวิทยุฟังหรือไม่ค่อยได้ฟัง รายการที่ชาวเขากลุ่มตัวอย่างนี้ชอบฟังมากที่สุด ข่าว (ร้อยละ 51.7) รองลงไปคือรายการละคร (ร้อยละ 22.4) เพลง (ร้อยละ 17.0) ซึ่งสองรายการนี้ส่วนมากจะเป็นพวกหนุ่มสาวฟังกันมาก รายการพยากรณ์อากาศและสนทนาทางการเมืองเพศรมีคนฟังร้อยละ 7.5 ส่วนมากจะเป็นพวกผู้ใหญ่ฟัง ส่วนรายการภาษาชาวเขานั้น ชาวเขาสนใจฟังน้อยมาก(ร้อยละ 1.4) ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นพวกคนชรา จะเห็นว่าระดับความสนใจทางการเมืองในการฟังข่าวสารการเมืองของชาวเขาอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งความถี่ของการรับฟังนั้นเมื่ออยู่หอปานกลาง คือฟังบ่อยทุกวัน (ร้อยละ 38.2) และเกือบทุกวัน (ร้อยละ 34.7) (โปรดดูข้อมูลตารางที่ 4.3 ประกอบ) ซึ่งลักษณะของความสนใจทางการเมืองที่ชาวเขามีอยู่นี้ จะเป็นแนวโน้มของการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองต่อไป

ตารางที่ 4.3 อัตราส่วนร้อยละของการรับฟังข่าวสารทางการเมือง

ลักษณะของการรับฟังข่าวสารการเมือง	จำนวน	ร้อยละ
การรับฟัง		
ฟัง	122	83.0
ไม่ฟัง	25	17.0
ประเภทรายการที่ชอบฟัง		
ข่าว	76	51.7
เพลง	25	17.0
ละคร	33	22.4
ภาษาชาวบ้าน	2	1.4
อื่น ๆ (รายงานสนทนาทางการเมือง, รายงานอากาศ)	11	7.5
ความถี่ของการรับฟัง		
ทุกวัน	56	38.1
เกือบทุกวัน	51	34.7
นาน ๆ ครั้ง	24	16.5
ไม่จำเป็นต้องฟังเพราะทราบจากญาติ ๆ แล้ว	16	10.7
รวม	147	100.0

ในอนาคต นอกจากนี้อาสาสมัครรับฟังข่าวสารเพื่อจะได้ทราบความเคลื่อนไหวของทางการเมืองไทยว่าเป็นอย่างไร อย่างน้อย ๆ ก็จะได้มีความรู้เพิ่มขึ้นอีกด้วย

เกี่ยวกับแหล่งข่าวสาร (media source) ซึ่งเป็นตัวให้หรือส่งข้อมูลข่าวสารออกไป หรือผ่านไปยังผู้รับฟังสักค่อนหนึ่งนั้นก็มีที่มาหลายแหล่งด้วยกัน ในระดับชุมชนนั้นแหล่ง

ข่าวสารต่าง ๆ ของชาวบ้านส่วนมากจะเป็นแหล่งข่าวสารที่มีอยู่ในชุมชนและอยู่ใกล้กับผู้จะรับข่าวสารนั้นได้ทุกขณะ เช่น ตัวผู้นำชุมชน เพื่อนบ้าน ญาติพี่น้อง วิหุ หนังสือนิพนธ์ โทรทัศน์ เจ้าหน้าที่ ฯลฯ เพื่อจะดูถึงหัวประสมการที่ชาวบ้านได้รับมา และหตุกรรมมารับแหล่งข่าวสารด้านข่าวสารทั่วไป (ที่ไม่เกี่ยวกับเรื่องการเมืองโดยตรง) กับข่าวสาร

การเลือกตั้ง อันบ่งชี้ถึงความสนใจทางการเมือง หตุกรรมทางการเมืองของแต่ละบุคคล และความโน้มเอียงแห่งทัศนคติที่มีต่อสิ่งนั้น พบว่า เกี่ยวกับแหล่งข่าวสารทั่ว ๆ ไปแล้ว ชาวเขาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 49.7) รับมาจากการฟังวิหุ อ่านหนังสือนิพนธ์ รองลงไปได้แก่ ตัวกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (ร้อยละ 23.1) ครู (ร้อยละ 6.1) เพื่อนบ้าน (ร้อยละ 15.0) คนไทยที่มาเที่ยวหรือมารับจ้าง (ร้อยละ 3.4) จากเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ 2.7) ส่วนแหล่งข่าวสารที่มาจากพ่อค้าคนไทยที่มาค้าขายในหมู่บ้านนั้น พบว่า ไม่มีเลย (ร้อยละ 0.0) ดังที่ได้กล่าวมาในข้างต้นแล้วว่า ส่วนใหญ่ชาวเขาในกลุ่มตัวอย่างนี้มีเครื่องรับฟังวิหุเกือบทุกหลังคาเรือน ดังนั้นแหล่งข่าวทั่ว ๆ ไปในอันดับแรกที่ชาวเขาจะได้รับมาโดยการฟังวิหุ และนอกจากข่าวสำคัญที่ไม่มีประกาศทางวิหุที่ทางอำเภอ จังหวัดแจ้งมานั้น ตัวกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ไปบอกให้ชาวบ้านได้รับทราบอีกทีหนึ่ง

ส่วนแหล่งข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งนั้น พบว่า ชาวเขาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 62.6) ได้รับแหล่งข่าวสารมาจากตัวกำนันผู้ใหญ่บ้าน (ซึ่งนับรวมทั้งตัวกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นหัวคะแนนให้กับผู้สมัคร สส., สจ. หรือเป็นผู้ที่พวกที่หัวคะแนนมาติดต่อด้วยโดยตรง ชาวบ้านส่วนมากจะไม่รู้จักตัวพวกหัวคะแนนโดยตรง แต่จะรู้โดยผ่านทางกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) ซึ่งกำนันผู้ใหญ่บ้านเองจะต้องไปรับการชี้แจงเกี่ยวกับการเลือกตั้งจากทางอำเภอ แล้วมาประชุมชี้แจงให้ชาวบ้านเข้าใจในเรื่องการเลือกตั้งวิธีการลงคะแนนเสียงที่ถูกต้อง การที่จะเลือกผู้แทนที่ดี ชาวบ้านจะให้ความสำคัญต่อแหล่งข่าวนี้มาก เพราะในด้านความเชื่อถือและมีความเชื่อว่าตัวกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คงรู้เรื่องเกี่ยวกับการเลือกตั้งดีพอ ๆ กับเจ้าหน้าที่ทางอำเภอ เพราะเป็นลูกน้องของทางอำเภออยู่แล้ว และแหล่งข่าวที่ชาวบ้านรับมาอันดับรองลงไป ได้แก่ แผ่นปลิว ป้าย โฆษณา (ร้อยละ 13.6) ที่มาติดตามหมู่บ้าน ส่วนมากเป็นแหล่งข่าวสารที่นับว่าสำคัญในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัครผู้แทนราษฎร วิธีการลงคะแนน วันและเวลาที่จะไปลงคะแนนเลือกตั้ง อาจจะมีชื่อพรรค หัวหน้าพรรค และ

นโยบายของพรรคด้วย แหล่งข่าวสารอันหลังนี้มีความสำคัญที่เข้าถึงประชาชนได้อย่างดีและทั่วถึง (โปรดดูข้อมูลตารางที่ 4.4 ประกอบ) ส่วนแหล่งข่าวสารทั่วไปนั้น ทั้งวิทยุและหนังสือพิมพ์ เป็นแหล่งข่าวสารที่ชาวเขาให้ความสนใจเป็นอันมาก โดยเฉพาะถ้าเป็นแหล่งข่าวสารที่เกี่ยวกับทางราชการตัวกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ยิ่งจะเป็นแหล่งข่าวสารที่ชาวเขาให้ความสนใจมากที่สุด เพราะชาวเขาถือว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นตัวแทนของทางราชการ

จะเห็นได้ว่าเหตุการณ์การเปิดรับข่าวสารของชาวเขาเริ่มจากที่อยู่วงแคบ โดยเฉพาะแหล่งข่าวสารที่รับมา ส่วนมากจะเป็นแหล่งข่าวสารที่มีอยู่ในชุมชนนั่นเอง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็น วิทยุ และตัวกำนันผู้ใหญ่บ้านเท่านั้น รายการข่าวที่ชอบฟังส่วนใหญ่เป็น "รายการข่าวหกโมงเช้า" ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ที่ให้ความรู้ทั่วไปและมีการใส่อารมณ์ในการวิจารณ์ข่าวไปด้วย ทำให้ชาวเขาชอบฟังมาก เพราะวิจารณ์ที่ถูกใจนั่นเอง หากใช้เพราะอยากรู้สาระของข่าวสารไม่ ประกอบกับเป็นช่วงเวลาตรงกับเวลาว่างก่อนที่ชาวเขาจะออกไปทำไร่พอสัปดาห์

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.4 อัตราส่วนร้อยละของแหล่งข่าวสารที่ได้รับ

แหล่งข่าวสารที่ได้รับ	จำนวน	ร้อยละ
แหล่งข่าวสารทั่วไป		
กำนันผู้ใหญ่บ้าน	34	23.1
เพื่อนบ้าน	22	15.0
ครู	9	6.1
เจ้าหน้าที่	4	2.7
คนไทยที่มารับจ้าง หรือเที่ยวในหมู่บ้าน	5	3.4
วิทยุ หนังสือพิมพ์	73	49.7
พ่อค้าคนไทยที่มาค้าขายในหมู่บ้าน	-	0.0
แหล่งข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง		
กำนันผู้ใหญ่บ้าน	92	62.6
เจ้าหน้าที่	15	10.2
ญาติพี่น้อง และเพื่อนบ้าน	15	10.2
แผ่นปลิว ป้ายโฆษณา	20	13.6
ตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง	3	2.0
พวกหัวคะแนน	2	1.4
รวม	147	100.0

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสังคมใหญ่

โดยทั่วไปการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ก็อาจแสดงถึงการมีความสนใจทางการเมืองในระดับต่าง ๆ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในบางรูปแบบ แสดง

ถึงความสนใจทางการเมืองในระดับสูง เช่น การลงสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง เป็นต้น แต่เนื่องจากตัวอย่างที่กำลังทำการศึกษานี้ ยังมีความสนใจทางการเมืองที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในบางลักษณะ เช่น การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและโดยทั่วไปก็สามารถเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในบางรูปแบบเท่านั้น ในการศึกษาวิจัยนี้ได้ศึกษาถึงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะระดับสังคมใหญ่ เช่น การเข้ารับการฝึกอบรม การฟังคำปราศรัย การรู้จักชื่อผู้แทนในเขตตนเอง และการจะไปเลือกตั้งครั้งต่อไป กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชุมชนของหมู่บ้าน

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายจะพัฒนาให้ชาวเขาที่มีความเป็นอยู่อย่างสุขสบาย มีความสำนึกในแผ่นดินที่ตนอาศัยอยู่ และมีความจงรักภักดีต่อประเทศไทย รัฐบาลจึงมีนโยบายที่จะผสมกลมกลืน (assimilation) แบบค่อยเป็นค่อยไป เพื่อสิ่งให้ชาวเขาเป็นคนไทยในอนาคตที่มีประสิทธิภาพ ตามนโยบายเหล่านี้รัฐบาลจึงได้จัดให้มีการศึกษาอบรมสำหรับชาวเขาขึ้น โดยเน้นหนักทางด้านความมั่นคงเป็นหลัก ตลอดจนให้การศึกษาคูหาอาชีพความมาเป็นลำดับ จะเห็นได้จากการจัดให้มีการศึกษาอบรมด้านต่าง ๆ ให้แก่ชาวเขาในกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ เช่น โครงการผู้นำชาวเขา โครงการเกษตรกรรม โครงการหมู่บ้าน อป. พช. ลูกเสือชาวบ้าน โครงการสาธารณสุข ฯลฯ เป็นต้น โครงการฝึกอบรมต่าง ๆ เหล่านี้เป็นกระบวนการอบรมกล่อมเกลாதองสังคม (socialization) ซึ่งมันจะมีผลให้เกิดเป็นการอบรมกล่อมเกลาทองการเมือง (political socialization) ต่อไปอย่างหนึ่งที่จะให้ชาวเขามีความคิด ความเชื่อ และมีทัศนคติที่ดีเพื่อที่ชาวเขาจะได้แสดงความนิยมเอียงออกมาทางพฤติกรรมทางการเมืองให้สอดคล้องกับระบบสังคมและการเมืองไทย โดยจะเห็นว่า จำนวนชาวเขาที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมทางด้านความมั่นคงมีมากที่สุด (ร้อยละ 12.9) ขณะเดียวกันรัฐบาลก็ให้การฝึกอบรมด้านอาชีพ (ร้อยละ 11.6) และเกษตรกรรม (ร้อยละ 12.2) ไปด้วย เพื่อจะขจัดปัญหาการขาดแคลนไม้หาลายป่า การทำไร่เลื่อนลอย การมีพฤติกรรมทางการเมืองที่ไม่ชัดเจนต่อระบบการเมืองไทย และการไม่กระทำการอันผิดกฎหมายบ้านเมือง ส่วนด้านการศึกษาเพิ่มเติม แม้จะมีจำนวนน้อยในกลุ่มชาวเขากลุ่มตัวอย่าง (ร้อยละ 6.1) แต่ในปัจจุบันการอบรมกล่อมเกลาด้านการศึกษาเพิ่มเติมนี้จะมีจำนวนที่ขยายเพิ่มขึ้นอีก ส่วนผู้ที่ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมใน

ด้านโคเลสเตอรอลอยู่เกือบครึ่ง (ร้อยละ 40.1) ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นพวกเด็ก คนชรา และสตรีที่มีเด็กอ่อน

ในส่วนของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสังคมใหญ่ จะเห็นว่า ชาวเขายังมีส่วนร่วมและความสนใจในทางการเมืองในอยู่ระดับต่ำ การฟังผู้สมัครรับเลือกตั้งปราศรัยหาเสียง พบว่า ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 61.9) ชาวเขาไม่เคยฟังผู้สมัครรับเลือกตั้งปราศรัยหาเสียง มีส่วนน้อยที่เคยฟังผู้สมัครรับเลือกตั้งปราศรัยทุกครั้ง (ร้อยละ 8.8) และเคยไปฟังบางครั้ง (ร้อยละ 29.3) ส่วนเรื่องความสนใจในทางการเมือง ปรากฏว่า เมื่อถามถึงชื่อของผู้แทนราษฎรในเขตของ คนเอง ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 61.2) บอกชื่อถูกต้อง มีบางส่วน (ร้อยละ 38.8) ที่ไม่รู้จักชื่อหรือบอกชื่อไม่ถูก

ส่วนพฤติกรรมการไปเลือกตั้งครั้งต่อไปนั้น ปรากฏว่า ชาวเขาส่งส่วนใหญ่ (ร้อยละ 71.4) บอกว่าจะไปแน่นอนคน มีบางส่วนที่ยังไม่แน่ใจว่าจะไปหรือไม่ (ร้อยละ 19.0) ส่วนที่บอกว่าไม่ไปมีอยู่น้อย (ร้อยละ 9.6) (โปรดดูข้อมูลในตารางที่ 4.5 ประกอบ)

จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมการทางการเมืองของชาวเขานั้น โดยทั่วไปแล้วจะมีลักษณะที่แตกต่างกันไม่มากนัก ส่วนใหญ่จะมีการหาถามกันและตามผู้นำชุมชน พฤติกรรมที่ว่าจะไปเลือกตั้งครั้งต่อไปหรือไม่ จึงไม่ใช่พฤติกรรมที่เป็นของเอกัตบุคคลโดยสำนึกที่แท้จริง แม้ว่า จะไม่ค่อยสนใจทางการเมืองหรือไม่เต็มใจไป แต่ก็ไปด้วยความเกรงใจ เจ้าหน้าที่ที่มาบอกกล่าว หรือถูกขอร้องให้ไป อย่างที่นักรัฐศาสตร์บางท่านกล่าวว่า เป็นการระดมมวลชนทางการเมือง (political mobilization)

ตารางที่ 4.5 อัตราส่วนร้อยละของพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสังคมใหญ่

กระบวนการของพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมือง	จำนวน	ร้อยละ
การเข้ารับการฝึกอบรม		
เกษตรกรรม	18	12.2
ผู้นำชาวเขา	12	8.2
ทส.ปช., ลูกเสือชาวบ้าน	19	12.9
ด้านพัฒนาอาชีพ	17	11.6
ด้านสาธารณสุข	13	8.8
การศึกษาเพิ่มเติม	9	6.1
ไม่เคย	59	40.1
การฟังผู้แทนปราศรัย		
ทุกครั้ง	13	8.8
บางครั้ง	43	29.3
ไม่เคย	91	61.9
รู้จักชื่อผู้แทนในเขตของตนเอง		
รู้จัก	90	61.2
ไม่รู้จัก	57	38.8
การไปเลือกตั้งครั้งต่อไป		
ไปแน่นอน	105	71.4
ไม่แน่ใจ	28	19.0
ไม่ไป	14	9.6
รวม	147	100.0

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับชุมชน

อัลมอนต์ และเวอร์บา (Almond and Verba 1963 : 55) ได้ทำการศึกษาถึงวัฒนธรรมทางการเมือง (political culture) ในแง่ทิศทางของความคิดเห็น และท่าทีต่อการเมือง (political orientation) โดยเฉพาะทัศนคติต่อระบบการเมืองและส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมืองและทัศนคติต่อบทบาทของตนเองในระบบนั้น ได้กำหนดรูปแบบของวัฒนธรรมทางการเมืองออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบคั้งเดิมที่จำกัดวงแคบ (parochial political culture) บุคคลในสังคมไม่มีความรู้หรือความเข้าใจในระบบการเมืองโดยทั่วไป ตลอดจนไม่ใส่ใจหรือไม่คิดว่าตนเองมีส่วนร่วมทางการเมืองเลย

2. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบโพรหีา (subject political culture) บุคคลในสังคมมีความโน้มเอียงทางการเมืองในลักษณะที่ยอมรับอำนาจรัฐมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองโดยทั่วไป แต่ไม่สนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

3. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม (participative political culture) ประชาชนในสังคม มีความรู้ ความเข้าใจ มีทัศนคติและความเห็นต่าง ๆ ต่อโครงสร้างต่าง ๆ และกระบวนการเมือง การบริหาร ตลอดจนเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง

ผู้ศึกษาริวิจัยได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภายในชุมชนของพวกชาวเขา เพื่อจะดูถึงระดับความสนใจและวัฒนธรรมในการเข้าร่วมทางการเมืองว่ามีอยู่ในระดับไหน โดยทำการศึกษาการมีส่วนร่วมในการไปเลือกตั้งผู้นำชุมชน (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) การเข้าร่วมประชุมชาวบ้าน การช่วยกันพัฒนาหมู่บ้านและการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ที่เข้ามาช่วยพัฒนาหมู่บ้าน (โปรคตุข้อมูล ตารางที่ 4.6 ประกอบ) จะเห็นว่า ลักษณะการไปเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านนั้น พบว่า ชาวเขาร้อยละ 51.1 ไปทุกครั้งที่มีการเลือก ไปบางครั้งร้อยละ 14.3 ไม่เคยไปเลยร้อยละ 34.7 การเข้าร่วมประชุมชาวบ้าน พบว่า ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 48.3) เคยเข้าร่วมประชุมทุกครั้ง เคยเข้าร่วมประชุมบางครั้ง ร้อยละ 40.8 และไม่เคยเลย ร้อยละ 10.9 ด้านการช่วยกันพัฒนาหมู่บ้าน พบว่า ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 60.5) เคยช่วยกันทุกครั้งที่มีการพัฒนาหมู่บ้าน ไปช่วยบางครั้งร้อยละ 35.4

ตารางที่ 4.6 อัตราส่วนร้อยละของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในทางการเมืองระดับชุมชน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับชุมชน	ลักษณะของการมีส่วนร่วม			รวม
	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคย	
การไปเลือกตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้าน	51.1	14.3	34.7	100.0
การเข้าร่วมประชุมชาวบ้าน	48.3	40.8	10.9	100.0
การช่วยกันพัฒนาหมู่บ้าน	60.5	35.4	4.1	100.0
การช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ที่เข้ามาช่วยพัฒนาหมู่บ้าน	66.7	32.7	0.7	100.0
เฉลี่ย	56.9	30.5	12.6	100.0

ไม่เคยช่วยเหลือเลย ร้อยละ 4.1 ส่วนพฤติกรรมในการช่วยเหลือ เจ้าหน้าที่ที่เข้ามาช่วยพัฒนาหมู่บ้านนั้นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 66.7) ไปช่วยทุกครั้ง ไปช่วยในบางครั้ง ร้อยละ 32.7 ไม่เคยช่วยเหลือเลย ร้อยละ 0.7

ที่กล่าวมาข้างต้นนี้แสดงให้เห็นว่า ลักษณะพฤติกรรมทางการเมืองระดับชุมชนหรือวัฒนธรรมทางการเมืองระดับชุมชนของชาวเขา ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางที่เป็นลักษณะของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม (participative political culture) ในระดับชุมชนเมื่ออยู่ระดับพอประมาณ (ร้อยละ 56.9) ส่วนการช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ที่เข้ามาช่วยพัฒนาหมู่บ้านนั้นมีมากกว่า (ร้อยละ 66.7) การช่วยกันเองในการพัฒนาหมู่บ้าน (ร้อยละ 60.5) ทั้งนี้เพราะชาวเขามีความเกรงกลัวต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมืองมากกว่า เมื่อได้รับการขอร้องให้ช่วยเหลืออะไรแล้วจะไม่ช่วยนั้นมีน้อยมาก (ร้อยละ 0.7) ส่วนการเข้าร่วมประชุมชาวบ้านนั้น ชาวเขามีความสนใจที่จะเข้าร่วมประชุมเมื่ออยู่เกือบครึ่ง

หนึ่ง (ร้อยละ 48.3) ที่จะไปเข้าร่วมประชุมทุกครั้ง และเข้าร่วมประชุมเพียงบางครั้ง (ร้อยละ 40.8) ซึ่งโดยทั่วไปแล้วลักษณะพฤติกรรมการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองระดับชุมชนของชาวเขามืออยู่ในระดับที่ค่อนกลางเป็นส่วนใหญ่

ส่วนในด้านพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสังคมใหญ่ จะมีลักษณะเป็นพฤติกรรมการมีส่วนร่วมแบบโพธิ์ฟ้า ที่มีความรู้ความสนใจทางการเมืองไม่มากนักและที่เข้าร่วมกันส่วนมากมักจะทำเป็นเพราะหน้าที่หรือถูกระดมให้เข้าร่วมมากกว่าความสนใจจริง ส่วนการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชุมชนนั้น ชาวเขามีความสนใจที่จะเข้าร่วมมากกว่าการมีส่วนร่วมในระดับสังคมใหญ่ หรืออย่างที่เรียกว่ามีพฤติกรรมแบบมีส่วนร่วมนั่นเอง

สรุป

ส่วนใหญ่ชาวเขามีประสบการณ์ที่ดีต่อสังคมไทย อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง เช่น เคยเข้าร่วมงานประเพณีไทย เคยไปติดต่อกับหน่วยงานของทางราชการ เคยได้รับบริการที่ดีจากเจ้าหน้าที่ไทย เคยใช้ภาษาไทยในการติดต่อกับคนไทย ฯลฯ เป็นต้น ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดี หรือพอใจต่อบุคคลไทยและสถาบันทางสังคมไทย ซึ่งพบว่า ชาวเขามีความรู้สึกพอใจ จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ไทยและพระบรมวงศานุวงศ์มากที่สุด รองลงมาคือพวกข้าราชการ พอใจที่จะให้ลูกหลานแต่งงานกับพวกคนไทยมากกว่าชาวเขาเผ่าอื่น ส่วนประสบการณ์ทางอื่นนั้นชาวเขามืออยู่ในอัตราสูง โดยมากเป็นประสบการณ์เกี่ยวกับการรับฟังข่าวสารทางวิทยุ และแหล่งข่าวสารที่ได้รับมามากเป็นแหล่งข่าวสารที่มีอยู่ใกล้ตัวในชุมชนนั่นเอง เช่น วิทยุ หรือตัวกำนันผู้ใหญ่บ้าน และชาวเขามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่จำกัดวงแคบภายในชุมชนของเผ่าตนเองมากกว่าที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสังคมใหญ่ เช่น การไปเลือกตั้ง หรือการไปฟังผู้สมัครรับเลือกตั้งปราศรัย เป็นต้น ทั้งนี้ เพราะว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองในชุมชนของเผ่าตนเอง มักมีผลประโยชน์ที่พวกชาวเขาจะได้รับแน่นอนกว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสังคมใหญ่ อย่างเช่น ชาวเขามีความร่วมมือช่วยกันสร้างถังเก็บน้ำฝน และวางท่อประปาธรรมชาติไปตามหมู่บ้านของคน แสดงให้เห็นว่าชาวเขามีการเข้าร่วมในสิ่งที่พวกคนจะได้รับประโยชน์มากกว่าการไป

พึงผู้สมัครรับเลือกทั้งปราศรัยหาเสียง หรือไปช่วยพัฒนาอำเภอ ซึ่งผลประโยชน์ที่ชาวเขา
ได้รับนั้นมีน้อยมาก.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย